

ESG4SMEs
Sustainability in Action

Sofinancira
Evropska unija

STEVIA HELLAS COOP

Primer iz prakse

Kontekst

Vrsta in velikost MSP: Kmetijska zadruga z več kot 120 aktivnimi člani. Kmetje pridelujejo stevio na več kot 100 hektarjih v osrednji Grčiji.

Podeželsko okolje: Dolina Spercheios, blizu Lamie, Grčija – rodovitna ravnina, ki se tradicionalno uporablja za pridelavo tobaka.

Stevia Hellas, **ustanovljena leta 2012**, je prva kmetijska zadruga v Evropi, ki se ukvarja z gojenjem stevije. Ustanovili so jo nekdanji pridelovalci tobaka, ki so iskali trajnostne alternative. Z inovacijami in mednarodnimi partnerstvi se je zadruga razvila v vertikalno integrirano podjetje, ki proizvaja visokokakovostna sladila na osnovi stevije.

Njena poslanstvo je ponuditi naravno, zdravju prijazno alternativo sladkorju, hkrati pa podpirati podeželsko prebivalstvo s trajnostnim kmetijstvom in kolektivnim podjetništvom.

Koperativa, ki deluje v regiji, ki jo je prizadela kmetijska tranzicija in depopulacija, je sprejela načela ESG, da bi zagotovila gospodarsko upravičenost, skrb za okolje in socialno odpornost.

ESG izziv/priložnost

- Glavni **izziv** zadruga na **področju ESG** je bil omogočiti pravičen in trajnosten prehod s pridelave tobaka na pridelavo pridelkov, ki so primerni za prihodnost. Kmetje so morali sprejeti povsem nove kmetijske tehnike, prilagoditi infrastrukturo in pridobiti dostop do novih trgov. Obstajala je tudi **negotovost glede okolja**, saj pridelava stevije v Evropi še nikoli ni bila preizkušena v večjem obsegu.
- Drugi velik izziv je bila **vrzel v znanju**: pridelovalci so imeli omejeno znanje o rastlinskih sladilih, trajnostnih praksah ali standardih kakovosti v prehrambni industriji. Na socialni ravni je bilo treba ponovno vzpostaviti zaupanje v model zadruga po preteklih razočaranjih v sektorju.
- Ti izzivi so postali priložnost za **inovacije in vključujočo rast**. Kooperativa je sodelovala z raziskovalnimi centri, uporabila natančno kmetijstvo (npr. pametno kmetijstvo gaiasense) in člane usposobila za trajnostne prakse. Prehod s tobaka, ki zahteva veliko kemikalij, na stevio je omogočil zmanjšanje porabe vode in vložkov, kar je izboljšalo tako okoljske kot gospodarske rezultate.

Kaj so storili?

Kooperativa je leta 2012 začela izvajati **celovit načrt preoblikovanja**, ki se je osredotočal na zamenjavo tobaka s stevijo kot trajnostno kulturo. Pred uvedbo polno obsegnega pridelovanja je izvedla pilotne teste s sortami semen iz ZDA, Izraela in Kanade.

Da bi podprla prehod, je zadruga svojim članom ponudila stalno **usposabljanje o dobrih kmetijskih praksah**, s poudarkom na ekoloških in trajnostnih metodah. V sodelovanju z gaiasense je uvedla tudi **orodja za natančno kmetijstvo**, ki so kmetom pomagala zmanjšati porabo vode za 22 % in gnojil za 17 %.

Na ravni predelave je Stevia Hellas razvila partnerstva z evropskimi laboratoriji za ekstrakcijo in čiščenje steviol glikozidov, s čimer je zagotovila visoko kakovost proizvodov. Z uvedbo blagovne znamke *La Mia Stevia* so razširili svoj doseg na potrošnike, ki se zavedajo pomena zdravja.

Ta preobrazba je temeljila na **kolektivni lastnini, inovacijah in družbenem vplivu**, kar je nekdanjim tobakskim kmetom omogočilo, da so postali skrbniki regenerativnega kmetijsko-živilskega modela.

Kaj so storili? — Trajnostne prakse

- **Ekološko pridelovanje brez pesticidov:** Uporabljajo se samo naravna sredstva, kar zagotavlja listje stevije brez pesticidov in z ekološkim certifikatom.
- **Pristop brez odpadkov:** rastlinski ostanki, kot so stebla in odrezki, se ponovno uporabijo kot krma za živali ali naravni kompost.
- **Pametno kmetovanje:** s pomočjo natančnega kmetijstva gaiasense so kmetje zmanjšali porabo vode za 22 % in gnojil za 17 %.
- **Obnova tal:** Uporaba kolobarjenja, pokrivnih rastlin in ekološkega gnojenja za izboljšanje kakovosti tal in biotske raznovrstnosti.
- **Učinkovitost energije in embalaže:** naložbe v sisteme predelave z nizko porabo in reciklirano ali biorazgradljivo embalažo.
- **Odgovorno nabavljanje:** Sodelovanje samo z zavezanim, certificiranim ekološkim pridelovalcem, ki upoštevajo trajnostne prakse.

Kaj so storili? — Izobraževalni in skupnostni programi

- **Usposabljanje članov:** Nenehno izpopolnjevanje znanja na področju ekološkega kmetijstva, ozaveščanja o okolju in poslovnega načrtovanja.
- **Vključevanje mladih:** Sodelovanje v pobudi „Novo kmetijstvo – nova generacija“ za usposabljanje mladih kmetov in bodočih članov zadrug.
- **Vključevanje javnosti:** izobraževalne dejavnosti v šolah in ogledi na terenu za spodbujanje zdravega življenja in naravnih sladil.
- **Podpora ženskam:** Ženske predstavljajo 60 % delovne sile zadruga in imajo aktivno vlogo v proizvodnji in upravljanju.
- **Razvoj podeželja:** uspešen prehod s tobaka na trajnostno kmetijstvo, ki lokalni skupnosti ponuja gospodarske priložnosti in nov smisel.

Kaj se je spremenilo?

Preobrazba zadruga, ki jo je spodbudil ESG, je prinesla pomembne rezultate na okoljskem, gospodarskem in socialnem področju:

- Čistejše kmetijstvo
Kmetje so prešli s tobaka, ki zahteva intenzivno uporabo pesticidov, na ekološko stevijo, s čimer so zmanjšali uporabo kemikalij in izboljšali zdravje okolja.
- Izboljšana učinkovitost virov
Pametne kmetijske prakse so privedle do merljivega zmanjšanja porabe vode in gnojil, hkrati pa so ohranile visoke donose in kakovost listov.
- Inovacije izdelkov in širitev trga
Kooperativa je na trg lansirala *La Mia Stevia*, s čimer je dosegla nove segmente potrošnikov v Grčiji in tujini ter se uveljavila na trgu naravnih sladil.
- Oživitev skupnosti
Nekdanji proizvajalci tobaka so s trajnostnim kmetovanjem pridobili nov smisel in vir dohodka, s čimer so obrnili negativne trende v zaposlovanju na pode.
- Močnejše socialne vezi
Sodelovanje, izmenjava znanja in pošteno sodelovanje so pomagali ponovno vzpostaviti zaupanje med člani in spodbudili medgeneracijsko sodelovanje.
- Priznanje kot model
Kooperativa je prejela nagrade in pozornost medijev kot vodilna zgodba o inovativnosti na podeželju, ki je navdihnila podobne prehodne procese po vsej Grčiji

ESG v praksi: ljudje, veščine, orodja

Vloge ESG

Kdo je kaj naredil?

V zadrugi Stevia Hellas so odgovornosti ESG razdeljene med ključnimi akterji v okviru vitke in sodelovalne strukture:

Vodja ESG: Predsednik zadruge in upravni odbor opredeljujeta dolgoročno vizijo ESG, pri čemer usklajujeta trajnost z razvojem skupnosti in tržnimi inovacijami.

Optimizator ESG: Agronomi, tehnični svetovalci in usposobljeni kmetje vodijo izvajanje trajnostnih kmetijskih praks, optimizacijo virov in sisteme sledljivosti proizvodov.

Analitik ESG: Notranje ekipe in zunanji partnerji (npr. gaiaSense, laboratoriji) spremljajo okoljske podatke, zdravje tal in kmetijsko uspešnost, s čimer zagotavljajo usklajenost z ekološkimi certifikati in tržnimi standardi.

Mnogi člani, zlasti mlajši kmetje, se postopoma vključujejo v več razsežnosti ESG – od spremljanja podatkov do socialnega dosega.

Orodja

Strateški pristop: Kombinacija kooperativnega upravljanja, prenosa znanja, financiranja iz sredstev EU, in zunanje strokovne podpore. Uporabljena niso bila nobena formalna orodja ESG strategije (npr. SWOT ali matrice pomembnosti), vendar so odločitve usklajene z rezultati trajnosti in upravičenostjo do financiranja.

Metode spremljanja: Pametni kmetijski sistemi (npr. senzorji gaiaSense IoT) spremljajo učinkovitost namakanja in gnojenja. Ekološke certifikacijske revizije potrjujejo skladnost z okoljskimi standardi. Podatki o kakovosti proizvodov se preverjajo v akreditiranih laboratorijih. Povratne informacije zainteresiranih strani se zbirajo na usposabljanjih in sestankih zadrug.

Certifikati: Ekološki (EU), pravična trgovina in grški nacionalni znaki kakovosti za varnost hrane in okolju prijazno kmetijstvo.

ESG v praksi: ljudje, veščine, orodja

Kompetence ESG

Uporabljene relevantne kompetence ESG

- 1.E.1 Etično in trajnostno razmišljanje
(Spodbujanje prehoda s tobaka na stevio z ekološkimi in regenerativnimi cilji)
- 3.E.4 Spodbujanje potencialov za ponovitev rezultatov
(Služi kot model za druge skupine proizvajalcev v Grčiji)
- 3.S.5 Spodbujanje pristopa, ki vključuje več zainteresiranih strani
(Sodelovanje z agronomi, mladimi kmetovalci, ženskami in partnerji iz področja prehrambene tehnologije)
- 3.S.6 Sposobnost spodbujanja vključevanja zainteresiranih strani
(usposabljanje članov in spodbujanje sodelovanja na ravni skupnosti)
- 1.G.1 Znanje o sistemskem razmišljanju
(Uravnoteženje okolja, kooperativne ekonomije in socialne vključenosti na podeželju)
- 3.G.4 Razumevanje in načrtovanje dolgoročnih naložb
(Vlaganje v predelavo, blagovno znamko in certifikate trajnosti)

Metode

- **Kako je bil spremljan napredek:** Digitalni podatki iz sistemov natančnega kmetijstva (poraba vode, zdravje tal, učinkovitost vložkov). Revizijska poročila certifikacijskih organov za ekološko/pravično trgovino. Povratne informacije trga o kakovosti proizvodov in ozaveš
- **Metode zbiranja podatkov:** Nadzor polj s senzorji (platforma gaiasense). Laboratorijski testi za čistočo in konsistentnost proizvodov. Zapisi o usposabljanju članov in sodelovanje v izobraževanju ESG. Povratne informacije zainteresiranih strani prek zadrug

Vodenje z namenom, zakoreninjeno v kraju

Kako je eno MSP uspešno izvedlo ESG

Navdihujoča sprememba

Kako izgleda ESG vodstvo

Vodstvo Stevia Hellas je primer ESG v praksi – ne z abstraktno strategijo, ampak z drznimi odločitvami, zakoreninjenimi v skupnosti, sodelovanju in trajnosti.

Vizija: Ustanovitelji zadruga so si zamislili trajnostno alternativo tobaku, ki bi lahko obnovila zemljo, podprla kmete in zadovoljila svetovno povpraševanje po naravnih sladilih.

Pogum: Kot zgodnji uporabniki stevije v Evropi so vlagali v neznane pridelke in nepreizkušene trge – kljub negotovosti in finančnemu tveganju.

Preglednost in zaupanje: S certifikati za ekološko pridelavo, sledljivimi procesi in vključevanjem skupnosti si je Stevia Hellas pridobila verodostojnost pri partnerjih, članih in potrošnikih.

Vpliv: Število aktivnih pridelovalcev v zadrugi se še naprej povečuje, od začetnih 25 do več kot 120 članov, kar kaže na zaupanje v model in njegovo dolgoročno uspešnost.

Navdih: Njihov model je spodbudil druge kmetijske skupnosti v osrednji Grčiji, da so začele raziskovati visokokakovostne, trajnostne kulture, s čimer so pokazale, da je preoblikovanje podeželja mogoče

Uspešno delovanje na lokalni ravni

Prilagajanje ESG naši podeželski realnosti

Kooperativa je uskladila cilje ESG z lokalnimi vrednotami: skrb za zemljo, čistost proizvodov in kolektivno blaginjo.

Kmetje so videli **resnične gospodarske in okoljske koristi**, kar je vodilo k močnejšemu sodelovanju in dolgoročni zavezanosti.

Stevia Hellas je dokazala, da lahko podeželska mala in srednja podjetja spodbujajo trajnost – ne kot luksuz, ampak kot praktično pot do **pomembnosti na trgu in preživetja**.

ODRAŽAJ

- Prehod in tveganje:

S kakšnimi izzivi bi se soočila vaša organizacija, če bi morala preiti s konvencionalnega izdelka na trajnostnega, kot je to storila Stevia Hellas? Kako bi obvladovali tveganje in negotovost?

- Vključevanje:

Kako lahko vključite svoj tim ali skupnost v pobude ESG, če je zaupanje v skupinsko delovanje nizko?

- Orodja proti vrednotam:

Stevia Hellas ni uporabljala formalnih orodij ESG, ampak se je zanašala na skupne cilje in preprosto spremljanje. Ali je napredek ESG mogoč brez zapletenih orodij v vašem kontekstu?

- Priložnosti na podeželju:

Katera skrita sredstva – zemlja, ljudje, tradicije – obstajajo v vašem podeželskem ali lokalnem okolju, ki bi jih lahko izkoristili za preoblikovanje ESG?

- Navdih za ukrepanje:

Če bi vaša organizacija morala poslati sporočilo, podobno kot Stevia Hellas, drugim malim in srednjim podjetjem, kakšno bi bilo to?